

Душко МИНОВСКИ

„
*Ni { t o za nas
bez nas*
”

Секоја чест на современата технологија и на нејзиниот брз развој, кој постојано придонесува да бидеме секогаш во контакт и достапни за комуникација, без оглед на оддалеченоста од актуелното место на случувањата! Мобилната телефонија, како последен збор на таа и таква технологија, веќе се избори за клучната улога во животот на секој граѓанин, дури и на малолетните членови на нашата општествена заедница. Но, истата таа, иако е напредна, модерна и неопходна, ја има и својата "друга" страна.

Мобиљка мења стил живота" - Покрај, можеби најдрагоцената придобивка од овој вид телефонски апарати - најбрзо, најлесно и наједноставно да стапите во контакт со лице кое во тој момент е и илјадници километри далеку од вас - се чини исто толку драгоцен е и можноста при секој повик да се идентификува бројот што ве бара. Тоа ви овозможува пријатно уживање, поради слободата да одлучите дали ќе одговорите на повикот или не.

Нема повеќе неподносливи сврцкања додека другите одмораат или се презадабачени во тековната работа. Мобилниот телефон спаѓа во малубројните најдискретни и најинтимни предмети кои ги поседува човекот. Контактот е личен, повикот е без посредници, разговорот (може но не мора да) е без публика. Околината е поштедена од било какви муабети и низа податоци што воопшто не се (и не треба да се) во сферата на нејзините интересирања. Слободата и правата на луѓето од вашата непосредна околина се во подем!

Во подем се и "занимациите" кои мобилниот телефон ги овозможува. Богатото опремување на мобилните телефони со палета од музички нумери, математички операции, игри и врски со најразлични сервисери, меморирани во самиот апарат, секојдневно се зголемува. Камерите, микрофоните, слушалки-

мо ако ги притиснеме копчињата од тастатурата на телефончето во рака), но всушност само сè повеќе се оддалечуваме и се оттуѓуваме. Извесно е само тоа дека почнуваме и завршуваме - сами со својот мобилен.

"Празна" комуникација од пасивен примател!? - Со заклучоците од сите набљудувања и искуства, социолозите и психолозите го потврдиле "стравот" дека комуникацијата меѓу младите луѓе и нивните најблиски сè почесто се сведува на брзо пребирање по тастатурата на мобилниот телефон. Магијата на вештите прсти треба веројатно да го надмине сè она што човековиот род го создал благодарение на стилски уредениот текст, внимателно одбраните зборови, преточени во беседа која делува убедливо и силно, со самото тоа што убаво и јасно е изкажана.

Навистина, благодарение на мобилната телефонија, младите луѓе многу почесто комуницираат отколку пред појавувањето на ова телекомуникациско средство. Секој е секогаш и "секаде" - достапен, ако има мобилен. Мобилниот телефон не е повеќе знак на престиж, туку реалност, потреба и, може да се рече, дури и показ на рационалност, во милениумот во кој времето е сè побитен фактор, зашто сè повеќе се изразува преку пари! Меѓутоа, стручните лица кои се занимаваат со оваа проблематика,

Сведоци сме дека децата кај нас сè повеќе се окупирани со испраќањето пораки на мобилен телефон. Тоа го прават дури и во училиште, за време на часовите. Наместо да го негуваат убавиот кажан збор и секојдневно да ја развиваат и да ја унапредуваат вештината на оралната комуникација, која е основ на сите видови интеракција меѓу луѓето, тие стануваат заробеници на кратките пораки, најчесто со извитоперена содржина.

те... се само "веќе видена" галантерија на речиси сите производители на мобилни телефони. Индустијата во светот "душегрижнички" порачува: со мобилниот телефон покрај вас никогаш нема да се чувствувате осамен. Но, дали?

Масовната употреба на мобилните телефони навистина ни го смени животот, и тоа на повеќе рамништа. Освен побрзото и поедноставеното воспоставување контакт, и доставувањето најразлични информации, кои често можат да имаат и животна значење, е такво. Животот воопшто сè повеќе ни е поприматен и полесен, со стил кој ниту малку не личи на било кој од претходните генерации. Чувствуваме извесна сигурност и задоволство поради привидот дека, за разлика од порано, постојано сме (или можеме да бидеме) во контакт со сите (са-

сметаат спротивно: истите млади луѓе никогаш не биле повеќе оддалечени, не само едни од други, туку и од самите себе. Зашто, само на прв поглед пораките и "пилотките" се "мода" што младите, како и секој нов тренд, без размислување ја прифаќаат. Длабоко под површината се назира нешто многу посуптилно што може и треба дури и да нè загрижи: младите сè повеќе копнеат за реален, "жив" контакт, информација "од прва рака", без "цензура" и патронизирачки настроени посредници, клишеа и шаблони, дури и да важеле за највисоки умствени дострели за нивните претходници. За нив емотивниот "набој" во стотината букви од пораката вреди повеќе од било какво друго напишано писмо. Зашто, "вештината со толку малку букви да успееш нешто да раскажеш, а да си ги

ИРОМАШИ КОМУНИКАЦИЈАТА

изразиш и емоциите за настанот" тие нејдерите ја сметаат за врв на уметноста! Во крајна линија, основата сепак е пишуваниот збор. Сепак, експертите укажуваат на фактот дека младите, благодарение на мобилните телефони, стануваат еднообразни, пасивни примачи на овие сигнали, поради што пораките немаат можност на нив да влијаат подлабоко.

Еден "тандем" за фифти-фифти однос!? - Сведоци сме дека децата кај нас сè повеќе се окупирани со испраќањето пораки на мобилен телефон. Тоа го прават дури и во училиште, за време на часовите. Наместо да го негуваат убавиот кажан збор и секојдневно да ја развиваат и да ја унапредуваат вештината на оралната комуникација, која е основ на сите видови интеракција меѓу луѓето, тие стануваат заробеници на кратките пораки, најчесто со извитоперена содржина. Поборниците на квалитетниот пишуван или уснен збор, тврдат дека на "простор" од стотина или најмногу 350 букви, пораката не ни може да има длабочина, речитост и онаа сила што, уште од најраните цивилизации, со право ја добил пишуваниот збор. Но, во услови на извртени морални начела и сомнителни - а неметнати - идоли и примери што треба да ги следиме во социјалното опкружување, веројатно е соодветно што и пораките се такви.

Контактот на родителите со нивните деца сега е сменет и многу олеснет. Во современата вртоглава трка по обезбедување средства за егзистенција, децата со родителите најчесто комуницираат преку мобилен телефон, само што сега и родителите можат да ги "изненадат" кога проверуваат каде се и што прават. Но, не со целосна сигурност и не за долго.

Другата димензија на оваа технологија секако е и финансиската страна која родителите најчесто ги доведува до очај, кога ќе ја добијат телефонската сметка или кога децата, само по неколку дена, ќе им побараат нова картичка. Зашто сега, покрај вообичаените разминувања и спротивставени гледишта меѓу родителите и децата, набавката на мобилен телефон создава нов простор за конфликти и продлабочување на јазот меѓу нив. Родителите остануваат збунети од пресвртот во ситуацијата: при купувањето на мобилен сите биле среќни, а сега кога треба задоволството да се практикува и ужива, набавката на мобилен апарат прави толку проблеми. Така, по сите искажани гроби, критички зборови, доаѓаме до пат-позиција (кажано со шаховски термин) кога детето едноставно ќе ни каже дека "без мобилен не може да живее, но може да функционира како нормален млад човек".

Одговорот на експертите, кои ги проу-

чуваат современите модалитети на живеења, на ваквата детска реакција, е најчесто обесхрабрувачки. Прекумерната употреба на мобилните телефони кај младите е уште еден доказ дека денешните меѓучовечки односи во општеството се во криза. Употребата на мобилен телефон во голема мерка е штетна по духовниот развој на младата личност, а родителите им ги купуваат за да си овозможат минимум неопходна комуникација, бидејќи по цел ден се зафатени и немаат доволно време за сопствените деца. Оттаму, со сигурност може да се констатира дека родителите, и покрај оправдувањето дека мобилен телефон го купуваат за детето, сепак тоа го прават, најчесто, заради сами себе. Бидејќи поради оттуѓувањето и слабите контакти со децата имаат чувство на грижа на совеста, најчесто коментираат дека им го купиле телефонот за да им овозможат рамноправен статус со нивните врсници.

Не помалку важен момент секако е и желбата на родителот за контрола врз децата. Меѓутоа, дефинитивно е јасно дека ваквиот тип комуникација само привидно е некаква коректна и толерантна релација меѓу децата и родителите, бидејќи децата на ваков начин ја губат можноста за подобро меѓусебно запознавање, а родителите емоционалната контрола која на многу природен начин може да им го обликува карактерот и начинот на однесување. Природниот, родителски однос е "роботизиран", при што неговиот воспитен збор е заменет со обична, кратка порака: "Каде си?", "Кога ќе дојдеш дома?", на која, исто толку кратко и "содржајно" детето најчесто одговара: "Со другарите сум", "Учам", "Не грижи се".

Разговарајте со децата, но не само на мобилен!

Психолозите и социјалните работници сè почесто укажуваат на штетноста од прекумерното користење на мобилните, пред сè, за да ја заштитат детската душа и нивниот природен развој. Тие се свесни дека со какво било влијание не можат да го исфрлат мобилен телефон од употреба, но затоа постојано на родителите им се сугерира да изнаоѓаат начини и можности за поминување повеќе време заедно со своите деца; да разговараат со нив и да им помогнат да растат по природен пат, со непосредно влијание и силна меѓусебна релација. Секако, треба да се влијае и кај наставничкиот кадар кој има огромно влијание врз правилниот развој на нашите деца, во насока на зголемување на нивните барања што повеќе да пишуваат и да разговараат за љубовта, пријателите, соседите, почитувањето, заемноста, толерантноста и сите оние теми кои ќе го поттикнат нивното реално осознавање и вреднување на позитивните карактеристики кај луѓето.

